

Følgende er uddrag af en samtale mellem Klaus Rifbjerg, Palle Kjørulff-Schmidt og „Kosmorama“s redaktion, optaget på bånd på Det Danske Filmmuseum den 6. november 1962, en ugestid efter premieren på „Weekend“.

Er I tilfredse med filmen?

K.R.: Filmen følger i instruktionsmæssig henseende manuskriptet uhyre nøje. På grund af den sommer, vi har haft, har der naturligvis været meget store vanskeligheder med uden-dørsbillederne. Jeg tror nok, at man visse steder har været presseret, således at man har måttet koncentrere sig om det væsentlige i filmen, den psykologiske konflikt, på bekostning af den lyriske anbringelse af personerne. Under gunstigere forhold kunne man måske have fået samspillet mellem natur og psykologi til at gå op i en roligere enhed.

P. K.-S.: Det er vel, hvad vi på dette tidspunkt af vort liv kan sige om filmen. Om et par måneder kan vi muligvis se mere frisk på den; vi vil gennemgå den scene for scene og finde ud af, hvad der var rigtigt, og hvad der var forkert.

I er altså ikke færdige med filmen, men har lyst til at dissekere den?

K.R.: For mit vedkommende er det absolut vigtigt at tage den op igen. Netop med film, der er en så forholdsvis traditionsløs kunstart, gælder det, at man skal finde ud af værktøjet; det kan ikke nytte, at man har et så frygteligt puritansk forhold til sit eget produkt. Når det er færdigt, må man betragte det som en ting, man også kan have pædagogisk udbytte af.

P. K.-S.: Jeg tror absolut også, at det er nødvendigt, selv om det er en modbydelig historie at gøre.

K.R.: Som det ligger for ethvert kunstværk, er visse af effekterne naturligvis fuldstændig beregnede, men at en scene, efter at den er blevet færdig, i alle led rummer et symbolindhold, som man slet ikke havde fået øje på fra starten, det er da givet. Da opdager man naturligvis fantastisk mange ting. Der kommer ting inden for billedrammen, som man måske ikke engang har spekuleret på skulle være der,

men som så pludselig ligesom det kaleidoskopiske billede falder i lave. Der står forklaringen, simpelthen. Det er for mig meget spændende.

Filmen kan på sin vis blive en tydning af én selv?

K.R.: Netop, den er et spejl. Med hensyn til „Weekend“. Efter at have lavet „De sjove år“ sagde vi: Nu må vi lave en film, hvor vi kender miljøet fuldstændigt ud og ind. Begge film er lavet ud fra den forudsætning, at de måtte være uprætensiose. Der er ingen tvivl om, at samarbejdet med skuespillerne på „Weekend“ har været af en art, som man overhovedet ellers ikke kender. Alle har været på bølgelængde, alle problemer har kunnet diskuteres, og man har virkelig haft resonans.

P. K.-S.: Manuskriptmæssigt er der jo en enorm forskel på de to film. „Weekend“ er blevet til ud fra ønsket om at skrive noget, som betød et eller andet, mens „De sjove år“ er en konstruktion; ikke fordi jeg mener, at en konstruktion som sådan betyder en dårlig film. I selve *approach*'en er der enorm forskel.

Er det en begrænsning ved filmen, at den er så privat?

K.R.: Det er jo frygteligt med det slogan. Det er en pest, det har ikke nogetsomhelst med os at gøre. Det var også det, man diskuterede i Aarhus: „*Er de unge på tredive sådan?*“ Det er sgu' ikke det svar, man vil have. Det har ingen interesse. Rejser *Flaherty* til Aran, og laver en film, der hedder „Man of Aran“, eller laver man en film om Færøerne eller en om en ø i Limfjorden, så vil alle folk sige: „Hvilket interessant indblik i et miljø får vi ikke her.“ Laver man en om en bestemt gruppe i sit eget land, bliver folk fornærmede over at få noget at vide. De vil ikke have noget med det at gøre.

P. K.-S.: Og så standser på mange måder deres bedømmelse af filmen op på det sted og kommer aldrig videre.

K. R.: Det er jo vidunderligt. Nu sidder vi og snakker om dansk film, der har en lang folkekomedietradition, hvor man præsenterer et fuldstændigt falsk miljø, som er uden angrebspunkter, og det engagerer man sig i på en fuldkommen forløjet basis. I det øjeblik, man så får stukket blot et hjørne af hegnet ud, en lillefinger af virkeligheden, så får den en på skallen, for så bliver man fornærmet. Det er jo klart, at biografgængerer simpelthen er blevet korrupt af de film, man har serveret for ham. Han er ude af stand til at tage stilling til virkeligheden. Det samme gælder jo altså ovenikøbet vore anmeldere. Hvis det miljø var blevet fremlagt i en udenlandsk film, ville man acceptere det på en helt anden måde. Der er for det første et helvedes snobberi for det udenlandske, og dernæst altså den sædvanlige ide med, at kommer der noget dansk, som er anderledes, så skal det kanøfles. Det er i bund og grund et spørgsmål om åbenhed eller lukket-hed. Filmen er, kan man sige, en lukket film, der handler om manglen på åbenhed.

Ligger der en filmisk inspiration bag „Week-end“?

P. K.-S.: På den ene side er man naturligvis kolossalt påvirket af alt, hvad man ser, forså-

vidt som man registrerer det og mere eller mindre prøver at analysere det; men på den anden side er man, i det øjeblik, man går i gang med et stof, sig ikke nogen påvirkning bevidst, og man kan ikke udskille den. Det tætteste man kan komme på at snakke om påvirkning og som vi gerne står ved, det er *Coutards* billeder, som har været alfa og omega som inspirationskilde.

K. R.: Den større frihed i behandlingen af de emner, som film beskæftiger sig med, har altså sagt til én, at det kan lade sig gøre. Man tager emner op, som man kender noget til. Jeg kan godt sætte mig hen og lave en historisk film, men lad os dog nu første gang lave noget, som vi kan til bunds.

Er scenen med de ældre på besøg blevet, som I havde tænkt det?

K. R.: Når scenen får den dér folkekomedieagtige karakter, så skyldes det først og fremmest, at de spiller sådan, som man spiller i Danmark, de spiller simpelthen dansk komedie. Det skulle netop give den virkning i selve stilen, forskellen mellem generationerne. Det er desuden ikke alene en harcellering over de ældre, en understregning af forskellen mellem generationerne, det er simpelthen i den scene, at de unge afslører sig som de banditter, de er, og det er verificeret fuldkommen gennem den måde, scenen opløses på: den ene efter den

Man venter på sol -
Marcello

Palle Kjørulff-
Schmidt
venter på sol –

anden går fra bordet, kan ikke bære det mere, og afslutningen med at Kjeld til sidst går ud og står foran den bold, som han sgu' ikke engang kan sparke til, altså den rene impotens.

Det er jo netop tydeligt, at den scene er blevet misforstået af næsten alle?

K. R.: Absolut, det er den. Fuldstændigt. Den handler ikke om, at de gamle mennesker er tåber; den handler om, at de er fortvivlede, og at de andre faktisk er bødlerne. Se starten med *Carl Johan Hviids* efter min mening fremragende spil med øjnene til højre side, hvor han ligesom fisker efter den mindste form for kontakt. *Bente Dessaus* spil i den scene er simpelthen det bedste, hun overhovedet laver i hele filmen – panoreringen går forbi hende, og man ser hendes ansigt, hvor alt det dér sker; hun forstår, at de er på morderstien, og alt det, der er gået forud, opsummeres i hende. Hun er den eneste, som i virkeligheden er i stand til en virkelig kontakt, en af de få varme i filmen. Hun bliver for mig i den scene ligesom sindbilledet på *skylden*, simpelthen.

P. K.-S.: Og uden den scene var filmen jo aldrig sluttet, som den gør, altså uden den yderligere ophobning af skyld og selvlede og kompression. Uden den var Lars og Knud aldrig kommet ned på den store strand, og uden den havde Tove aldrig slået en flue ihjel.

K. R.: Fluescenen er jo også central. Vi kan jo godt røbe nu, hvordan det lå med slutningen. Efter at filmen var færdigoptaget, viste det sig altså, at hvis man lod den slutte med, at Kjeld efter slagsmålet bare går ud af billedet, så var det lige som om, at det hele på en eller anden måde blev hægtet op på ham alene. Derfor tog vi en scene, den som nu er slutscenen, den lå et andet sted, nemlig lige efter frokosten, hvor Bente Dessau går ind og lægger sig på sengen og siger: „Det er ikke til at bære“. Altså hvor den betyder langt mindre. Nu ligger den altså til slut og bliver måske overvægtig. Scenen skulle nok være gået ud stum, simpelthen.

P. K.-S.: Filmene begynder rent deskriptivt, men på den anden side nøjes den jo ikke med det. Den udvikler sig mod et eller andet, og

startskuddet til dét er på mange måder det ældre ægtepar. Fra det øjeblik er det forbi med naturalismen, sådan set. Man går jo ikke rundt og slår fluer ihjel på den måde normalt, voldtægt gør man heller ikke, og slagsmålet er jo heller ikke naturalistisk. Slutningen skulle betyde det, at denne weekend sgu ikke er, som alle weekend'er er med disse mennesker. De ender aldrig normalt med voldtægt eller med slagsmål –

K. R.: Ikke hver lørdag –

P. K.-S.: – men i løbet af denne weekend bliver tingene på en eller anden måde intensiveret og ender altså i noget, som ikke er det normale. De kommer frem til en eller anden form for selverkendelse.

K. R.: Der findes en form for loyalitet, som bærer over med alt. Og det er vel faktisk det, de sådan skal klare sig på, de mennesker. Et generelt skældsord i Danmark er det pubertetsagtige, det gymnasiastagtige – for mig er det simpelthen grundlaget, at alting handler om at blive voksen. Det er ikke blot noget det handler om, når man er fjorten år, det handler også om det, når man er 25, 35, 50 eller sågar 80 år. Det at blive voksen vil sige, at man på en eller anden måde kan komme på højde med sin egen tilværelse. Det man bliver voksen af er at drage erfaring af sine egne fejltagelser, Det, de mennesker beskæftiger sig med, er at begå deres fejltagelser, som de *må* begå for at komme igennem den forbandede lydmur, som omgiver dem ind til deres egen voksenhed. Hvis man vil se nøje efter, vil man opdage, at de mest voksne af dem altid er pigerne.

I bedømmelsen af „Weekend“, ikke mindst i anmeldelserne, har afstanden mellem generationerne været iøjnefaldende –?

P. K.-S.: Det er jo klart, at „Weekend“ er problematisk i øjnene på dem, der endnu har den tyveårige romantiske absolutisme over for livet, alt er så klart og så overskueligt, det er så ligetil, hvordan moralen skal være, hvordan det hele skal være, og der er ikke nogen problemer, hvad dét angår. Og det er derfor klart, at det kan være svært for dem at finde ud af forudsætningerne for, hvad fanden det er for noget.

K. R.: Og så de vidunderlige ældre, desillusionerede, som jo absolut ikke vil drage brug af deres egne erfaringer – de vil ikke have

nogetsomhelst med dem at gøre, de ser altså tilbage på et liv, der har været godt eller dårligt, skidt, rædselsfuldt, tragisk – det dér liv er ikke mit – nu har vi faneme fået lagt det i orden, venner, jeg er den og den, og alt det andet skidt og ragelse, det kan I for øvrigt rende og hoppe med. Det er simpelthen igen et spørgsmål om åbenhed og lukkethed, vilje til at acceptere realiteten eller til at omforholde den.

Er „Weekend“ ikke en litterær film?

K. R.: Jeg vil først og fremmest skide på, om det er en litterær film eller ej, det er for mig fuldstændig uvæsentligt. Jeg kan ikke drage den skillelinie. Når I spørger, så ligesom den naturligvis langt mere på linie med *Antonioni* end med *Ford*.

Filmen lægger sig tæt op til noget, der foregår for øjeblikket?

K. R.: Ja, ja. Man kan karakterisere den som en åndelig tilslutning til et kunstnerisk fællesmarked. Filmen er dansk, og den har ladet sig inspirere af det, der foregår; den forbinder det nationale med det internationale.

Er I egentlig ikke meget tilfredse med de anmeldelser, filmen har fået?

K. R.: Den største kompliment, filmen fik, var én stjerne i BT. Det kunne ikke være bedre. Hvis den havde fået to, havde det været ulideligt, men én –. Man kan i det hele taget ikke være utilfreds med anmeldelserne.

Har I nogen kommentarer til, at de fleste omtaler filmen som en Ribbjerg-film?

P. K.-S.: Der er ikke så meget at kommentere der. Alt hvad jeg kan sige er, at det er Ribbjergs stof, som jeg har vænnet mig til og derefter både er kommet til at holde af, og som også er kommet til at betyde noget for mig. Derfor kan jeg ikke sådan synes, at det er underligt, at den kaldes en Ribbjerg-film.

K. R.: Herregud, det er jo et rent journalistisk fif, venner. Jeg står som forargelsens fyrtårn.

P. K.-S.: Jeg kunne ikke selv tænke mig at skrive et manuskript, jeg ville for så vidt gerne – jeg har ikke noget behov for at udtrykke mig skriftligt. Jeg ville fandens gerne kunne det.

K. R.: Jeg har måske også følt trang til at iscenesætte, men jeg har simpelthen ikke nervesystem til at køre sådan et apparat igennem. Måske en teaterforestilling, men at holde til en

film fra produktionsstart til produktionsstop – det kræver en ganske bestemt nervøs fysik, som jeg ikke har.

P. K.-S.: Som jeg plejer at gentage i alle mine interviews, fordi det for mig er det centrale i historien: det er jo trods alt første gang på dansk grund, at en forfatter har skrevet et hovedværk i sin produktion direkte for film. Og derfor er det naturligt, at man kalder den Rifbjergs film.

Men „Weekend“ er vel netop skrevet til den instruktør?

K. R.: Absolut.

Forestiller I jer noget med de mennesker – efter filmen?

K. R.: De mødes sandsynligvis igen. Der vil blive sat plastre på hist og her. Og så vil de blive taget af, og så vil det i og for sig være nogenlunde det samme. Det er sjovt – det som folk forlanger, det, som man altid traditionelt forlanger af et kunstværk, er denne katarsis – at der sker et eller andet, en enorm udvikling i personerne, men det er jo fuldstændig urealistisk – det eneste, der sker, er en lille forskydning. Hvad forlanger man mere af tilværelsen?

Disse enorme spring – herregud, fordi man mister sin mor eller ens kone bliver slået ihjel, eller barnet får armen af og så videre – det er *frygteligt* alt sammen, og det gør fantastiske ting ved en, men fundamentalt er den åndelige forskydning sgu ikke ret stor. Det er frygtelig brutalt sagt – men der sker jo netop ikke noget i filmen. Der sker nogle små ækle ting eller rystende ting eller hvad man nu vil, og det kan man også sige til dens forsvar, hvis den ellers skal forsvares, intet er lettere end at lave en højdramatisk film, intet ville være nemmere end at gøre den voldtægtscene på stranden til et orgie af krydsklip og nøgne bryster, rifter på halsen, blod, skrig og slagsmål – men det er ikke sådan. Der sker jo ikke noget, uden at det ændrer noget, men det folk forlanger er, at man skal kunne se, hvad der sker. Nogle vil have, at man anlægger en moralsk vurdering, at man satiriserer over dem, og det kan man altså kun gøre i aktionen, kun i beskrivelsen af deres forløb kan man vise sit eget forhold til dem. I det øjeblik man ville holde dem på afstand og sige: Jeg synes han er sådan og sådan, så ville der jo komme en gammel, rystende pegefinger ind.

– men natsscener er ideelle